

Forældelse

Selve begrebet

En fordring ophører ved forældelse, når den frist, der er fastsat i lovgivningen for forældelse af denne type af fordringer, er udløbet, uden at der er taget skridt til at afbryde forældelsen.

- Forældelse er således en ophørsgrund.
- Selve fordringen ophører med at eksisterer ved udløbet af fristen.
- En fordring = en ret til at kræve en ydelse erlagt.
- Der kræves lovhjemmel.

Andre ophørsgrunde – ikke udtømmende:

- Opfyldelse – eks. betaling af fordring.
- Modregning.
- Passivitet.
 - Der gælder en almindelig uskreven passivitetsgrundsætning i dansk ret.
 - Sammenholdt forældelse – efterhånden som tiden går – og hvis kreditor ikke foretager aktiv handling – kan passiviteten indtræde.

De gamle forældelsesregler

- Den 20-årige forældelsesregel i DL 5-14-4 fra 1683.
 - Gjaldt for alle fordringer i almindelighed.
 - Begyndelsestidspunktet for den 20-årige forældelse var stiftelsestidspunktet.
- Den 5-årige forældelsesregel i 1908-loven.
 - Gjaldt kun for de fordringer der er nævnt i lovens § 1, stk. 1.
- Særregler om forældelse i den øvrige lovgivning. Eksempelvis FAL § 29.

Begyndelsestidspunkt § 2

- § 2 gælder alle frister og tillægsfrister, medmindre andet er bestemt
- HR: *Forfaldstidspunkt* - § 2, stk. 1
- Løbedage - § 2, stk. 2
 - Udskyder til *udløb af frist/løbedage*.
- Misligholdelse - § 2, stk. 3. *Tidspunktet for misligholdelsen*.
- Erstatning uden for kontrakt - § 2, stk. 4. *Skadens indtræden*.
- Adgang til kræve opfyldelse før aftalt forfalds-tidspunkt - § 2, stk. 5
 - Forfaldstidspunkt eller nye opfyldelsestidspunkt, f.eks. bankers lånedo-kumenter, hvor kræver restgæld
- Ved ukendskab til fordring eller skyldner: § 3, stk. 2 viden/burde viden herom
- Særligt absolutte frist:
 - Erstatningskrav for miljøskade, erstatning uden for kontrakt og erstatning eller godtgørelse ved personskade: § 3, stk. 3, nr. 1 og 2 fra den skadevoldende handlings ophør
- Værgemål: § 9

Almindelige forældelsesfrister § 3

- HR: 3 års forældelse regnet fra forfald - § 3, stk. 1
 - Suspension ved *ukendskab* til fordringen eller skyldner, § 3, stk. 2 (kan ikke finde skyldner § 14)
 - fx Skjulte mangler.
 - Absolutte frister (ingen suspension) - § 3, stk. 3

- 30 år for personskade og miljøskade
- 10 år for anden skade uden for kontrakt
- 10 år for andre fordring. <= Hovedreglen

Særlige frister §§ 4-9 og 11

- Lønkrav - 5 år - § 4
 - Suspenderes ved utilregnelig uvidenhed og suppleres af absolutte frist på 10 år
 - Alle ansættelsesforhold
- Fordringer med særligt retsgrundlag - 10 år - § 5
 - Gældsbreve
 - Værdipapircentral-registrerede fordringer
 - Eksistens og størrelse anerkendt skriftligt, forlig, dom, betalingspåkrav, anden bindende afgørelse (f.eks. administrative afgørelse eller ankenævnsafgørelse)
 - Dog senere forfaldne renter, gebyrer mv. 3 år
- Pengelån og ubevilgede overtræk - 10 år - § 6
 - Ved kassekredit og lign. regnet fra seneste indsættelse / hævning, dog senest hvor gæld opsagt til indfrielse
 - Renter, gebyrer og lign. 3 år, medmindre tilskrevet inden for max.
- Indlån - 20 år - § 7
 - Regnet fra seneste postering
 - Omfatter krav på tilskrevne renter
- Løbende ydelse (pension m.m.) - 10 år - § 8
 - Krav, der følger af en aftale, og krav, der hviler på en afgørelse
 - Regnet fra den sidste ydelse blev betalt, eller den første ydelse kunne kræves betalt
 - Den enkelte ydelse desuden efter de almindelige fristregler
- Værgemål (fordringer mod værge) - § 9
 - Forældelse regnes fra værgeforholdets ophør
- Kaution - § 11
 - Som forældelse af fordringen med hovedskyldner (hovedforholdet)

Tillægsfrister § 10 og §§ 12-14

- Fuldmagtsforhold, selskabsledelser mv. - § 10
 - Tillægsfrist på 3 år regnet fra hvervets ophør eller det tidligere tidspunkt, hvor blev/burde være blevet bekendt med de omstændigheder, hvorpå kravet støttes
- Solidariske skyldforhold - § 12
 - Tillægsfrist på 1 år for den regresberettigede regnet fra afbrydelsen, opfyldelsen eller indrømmelse af fristforlængelse.
 - Produktansvarsloven har specialregler på dette område, jf. PAL § 14, stk. 3.
- Særligt ved strafbare forhold - § 13
 - Hvis krav om erstatning/godtgørelse gøres gældende under straffesag udskydes forældelsen.
 - Hvis krav gøres gældende efterfølgende under særskilt civil søgsmål, er der en tillægssfrist på 1 år fra endelig afgørelse i straffesagen.
 - Forholdet til lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.
- Utilregnelig uvidenhed om opholdssted - § 14
 - Suspension ved utilregnelig uvidenhed om opholdssted og andre hindringer for afbrydelsen, der ikke beror på fordringshaveren.
 - Tillægsfrist på 1 år regnet fra viden/burde viden om opholdssted/hindringens ophør.
 - Absolut frist på 10 år.

Afbrydelse af forældelse §§ 15-19

- Hvordan
 - Skyldnerens erkendelse - § 15
 - Udtrykkeligt eller ved handlemåde.
 - Retslige skridt - § 16
 - Anmeldelse i insolvenssager og lign. - § 17
 - Anmodning om udlæg, arrest og lign. - § 18
- Virkning
 - Løber ny frist - § 19
- Nærmere fastsættelse af afbrydelsestidspunkt
 - Ad retslige skridt - § 16, stk. 2
 - Af insolvenssager og lign. - § 17, stk. 1 nr. 1-5
 - Også virkning i forhold til skyldneren personlig hhv. skyldnerens arvinger.
 - Hvis udstedt proklama eller anden offentlig indkaldelse og her fastsat frist eller møde efter KL § 169, sker der ikke forældelse inden denne frist eller § 169-mødet.
 - Ad udlæg, arrest mv. § 18, stk. 1-4; anmodning, udlægsforretningens gennemførelse mv.
- Ny forældelsesfrist - § 19
 - Fra dagen for erkendelsen.
 - Fra retsforlig, dom mv. - 10 år, jf. § 5
 - Fra boets afslutning, tvangsakkordens vedtagelse, gældssaneringskendelse, anerkendelsen.
 - Fogedforretningens eller auktionens afslutning, anlæggelse af justificationssag, ophør af pålæg om lønindeholdelse.
 - Udlæg for fordring med særligt retsgrundlag, § 5, også ny 10 år forældelse for renter og omkostninger opgjort under fogedforretningen.

Foreløbig afbrydelse §§ 20-22

- Giver kortere frist efter foranstaltningens ophør, så "egentlig" afbrydelse kan ske inden for denne tillægsfrist.
- Tillægsfrist på 1 år
- Retssag eller andet retsligt skridt, der ikke fører til realitetsafgørelse => tillæg på 1 år regnet fra meddelelse om, at sag er afsluttet, eller fra kendskab til forholdet eller burde have søgt oplysning - § 20, stk. 1
 - Gælder bl.a. ikke, hvis det retslige skridt åbenbart ikke kunne føre en realitetsafgørelse, eller hvis fordringshaver hæver sag, selv om realitetsafgørelse kunne være opnået.
- Konkursdekret afsiges ikke, fogedforretning eller auktion afholdes ikke => tillæg på 1 år regnet fra meddelelse om, at sag er afsluttet mv. - § 20, stk. 3, jf. stk. 1
- Anmeldelse i konkurs-, dødsbo, tvangsakkord mv. afvises => tillæg på 1 år fra meddelelse om afvisning eller boets afslutning, hvis ingen meddelelse - § 20, stk. 4
- Rets- eller voldgiftssag om grundlaget for fordringen (anerkendelsessøgsmål) => tillæg på 1 år efter sagens endelige afgørelse - § 21, stk. 1
- Indbringelse for en administrativ myndighed eller Folketingets Ombudsmand af en sag om fordringens eksistens eller størrelse eller en sag, som er afgørende herfor => tillæg på 1 år fra meddelelsen om afgørelsen (afsendelse) - § 21, stk. 2
- Indbringelse for privat klage- og ankenævn (som ikke bindende eller ikke fastslår kravets eksistens og størrelse) => tillæg på 1 år regnet fra meddelelsen om afgørelsen (afsendelse) - § 21, stk. 3
- Begæring om syn- og skøn uden for rets- eller voldgiftsbehandling => tillæg på 1 år regnet fra skønsforretningens afslutning - § 21, stk. 4
- Indledning af forhandlinger om fordringen (ikke retsmægling og private klage- og ankenævn, andre regler) => tillæg på 1 år regnet fra forligs-forhandlingernes afslutning - § 21, stk. 5
- Solidariske skyldforhold, hvor indledt retsforfølgning mod én af skyldnerne og proces-underretning til de øvrige => tillæg på 1 år regnet fra afslutning af sag ved forlig, dom eller på anden måde - § 22

Virkningerne af forældelse §§23-25

- Mister ret til at kræve opfyldelse af fordring (hovedfordring) - § 23, stk. 1
 - Accessoriske krav til hovedfordringen bortfalder - 23, stk. 2
- Aftalt modregningsret og konneksse krav
 - Kravet, der modregnes over for er stiftet inden forældelse af modfordringen.
 - Bevares - § 24
- Accessorisk forældelse af sikkerhedsrettigheder - § 25
 - HR: Sikkerhedsretten (retten til fyldestgørelse i pantet) forældes sammen med underliggende fordring.
 - Modif: Bevarer retten til fyldestgørelse i pant for hovedstol ifølge tinglyst pantebrev i fast ejendom for bestemt angiven sum.
 - Modif: Håndpanterettigheder, bortset fra håndpant i ejerpantebrev.
 - Modif: Underpant i fast ejendom, som panthaver inden fordringens forældelse har overtaget til brug.
 - Modif: Tilbageholdsret
 - Særligt ejendomsforbehold - stk. 4
 - Bortfalder ved pengefordringens forældelse.
 - Særligt om grundbyrde - stk. 5

Fravigelighed, fristberegning mv. §§26-28

- Fravigelighed - § 26
 - Ikke fraviges ved forudgående aftale til skade for skyldner.
 - Ikke fraviges ved forudgående aftale til skade for forbruger.
 - AB 92 § 36 kan således ikke gøres gældende overfor forbruger.
 - Forhold til Kbl. § 54, stk. 2.
 - Reklamationsfrist på byggematerialer udgår => følger nye forældelsesregler.
 - Ufravigelighed i forbrugerforhold gælder ikke, hvor udstedt dokument for fordringen, og hvor skyldner frigøres ved erlægge ydelse til den, der har dokument i hænde, f.eks. gavekort eller tilgodebevis.
- Fristberegning - § 27
 - Først kommende hverdag.
- Forhold til særlige forældelsesregler - § 28
 - Formodning for at specielle forældelsesregler suppleres af de almindelige forældelsesregler => i mangel af holdepunkter for modsatte gælder forældelseslovens regler.

Overgangsperiode

- Overgangsregler - § 30
 - Anvendes på allerede stiftede fordringer, dog tidligst forældelse 1. januar 2011, medmindre ville være forældet forinden efter såvel nye som gamle. I så fald anvendes seneste tidspunkt.
 - Særlig overgangsregel vedr. forurening.
 - Afbrydelse sket efter tidligere regler har også virkning efter den nye.

